Πενιχρά τα αποτελέσματα

Του Φοίβου Ανωγειανάκη

Η «Κρατική» με τον Β. Φιδετζή

Μια ακόμα συναυλία της Κρατικής Ορχήστρας χωρίς ενδιαφέρον. Όχι τόσο για την επιλογή του προγράμματος, όσο για το αποτέλεσμα, το ακρόαμα. Κι αν εξαιρούμε το πρόγραμμα, δεν το κάνουμε βέβαια γιατί είχαμε κάποια ανανέωση, αλλά γιατί, έστω, δεν είχαμε πάλι Μπραμς και Τσαϊκόφσκι: Τις συμφωνίες πασπαρτού «δια πάσαν νόσον...» κατά την εποχή Ανδρέα Παρίδη.

Αυτή τη φορά ο Βύρων Φιδετζής στήριξε το πρόγραμμά του στη «βουκολική», αριθμός 3 Συμφωνία του Μέντελσον, που σπάνια ακούμε και που οπωσδήποτε διαφέρει κάπως από τα συνηθισμένα έργα στα προγράμματα (ας τα ξαναπούμε) «ρουτίνας».

Τη συμφωνία λοιπόν του Μέντελσον, πλαισιωμένη — για ελληνικό έργο — με δυο χορούς από την όπερα του Σαμάρα «Φλόρα μιράμπιλις», χορός των λουλουδιών και χορός των δαιμόνων και το κοντσέρτο για κλαρινέτο και ορχήστρα Κ. 622 του Μότσαρτ.

Με τέτοιες προϋποθέσεις πηγαίναμε στη συμφωνική της Δευτέρας, με την κρυφή ελπίδα ότι πέρα, επιτέλους, από το πρόγραμμα είχαμε έναν άξιο σολίστα κι ακόμα έναν από τους νεότερους Έλληνες διευθυντές ορχήστρας, με ικανότητες και πολυπράγμονα. Τα πράγματα ωστόσο κάθε άλλο παρά μας δικαίωσαν και στις δυο περιπτώσεις, δυστυχώς.

Λυπούμαστε που θα κακοκαρδίσουμε αγαπητούς φίλους με τη γνώμη μας για τα δυο αποσπάσματα του Σαμάρα: αφελείς, απλοϊκές σελίδες, που με όποια ενορχήστρωση και αν παιχτούν — τη Δευτέρα τις ακούσαμε με την πρωτότυπη, του Σαμάρα — το αποτέλεσμα είναι θλιβερό. Αν κάτι «πρόσφεραν» οι δυο αυτοί χοροί είναι το «άλλοθι» του ελληνικού έργου. Έτσι ο μαέστρος, εντάξει με το «καθήκον» του απέναντι στην ελληνική μουσική, έμεινε απερίσπαστος να προετοιμάσει το κύριο — γι' αυτόν — έργο της συναυλίας, τη «βουκολική» συμφωνία. Ο Σαμάρας δεν ήταν παρά ένα χρυσωμένο χάπι εμπαιγμού.

Να όμως που ούτε και η εκτέλεση του προγράμματος κατάφερε να κερδίσει την προσοχή μας. Και για να μην κάνουμε τις ίδιες παρατηρήσεις, περνάμε αμέσως στη Συμφωνία του Μέντελσον. Από τα πρώτα ήδη μέτρα ήταν φανερό ότι η εκτέλεση θ' ακολουθούσε τον ίδιο δρόμο, όπως στον Σαμάρα και τον Μότσαρτ. Πραγματικά η ίδια υποτονική ατμόσφαιρα, ο ίδιος τρόπος αντιμετώπισης της παρτιτούρας. Στόχος η τυπική ανάδειξη της δυναμικής: φόρτε - πιάνο, πιάνο - φόρτε. Μάταια αναζητήσαμε τις λεπτές αντιθέσεις του συνθέτη, τα χρώματα της ορχήστρας, που χωρίς καμιά ιεράρχηση, όλα στην ίδια «ένταση», έχαναν τελικά τη λάμψη τους, τις διαφορές τους, το χαρακτήρα τους.

Αδύνατη και υποτονική, εκφραστικά, ήταν και η συνοδεία στο κοντσέρτο του Μότσαρτ. Αδικαιολόγητα τρεξίματα π.χ. της ορχήστρας ή σελίδες ολόκληρες της παρτιτούρας (σε τούτι) χωρίς πλαστικότητα, μαρτυρούσαν άγνοια του έργου, απαράδεκτη για ένα νέο μαέστρο που θέλει κάτι να κάνει σ' αυτό τον τόπο. Καθαρή τεχνικά, αλλά αδικαιολόγητα υποτονική και όχι λίγες φορές τέλεια ανέκφραστη η εκτέλεση του κοντσέρτου από τον Νίκο Γκίνο. Έπειτα γιατί η εκτέλεση από «μέσα», με τις νότες πάνω στο αναλόγιο: (Πάλλας, 28.1.85).

Τραγούδια Χάυντν και Μπετόβεν

Το Βρετανικό Συμβούλιο δεν φιλοξενεί συχνά καλλιτέχνες τραγουδιστές. Γι' αυτό όμως υπόλογος είναι η όλο και μεγαλύτερη σπανιότητα των τραγουδιστών λήντερ. Των τραγουδιστών δηλαδή του έντεχνου τραγουδιού του 18ου και 19ου αιώνα (Μπετόβεν, Σούμπερτ, Σούμαν, Μπραμς κ.ά.). Φαινόμενο ανησυχητικό ακόμα και για τα μεγάλα ευρωπαϊκά μουσικά κέντρα. Όπου άλλοτε, πριν λίγα ακόμα χρόνια, τα ρεσιτάλ τραγουδιών με συνοδεία πιάνου ήταν σε μεγάλη άνθηση, με εκπροσώπους διάσημους, όπως η Ζεφρηντ, η Σβάρτσκοπφ, ο Φίσερ - Ντίσκαγ και τόσοι άλλοι. Ενώ σήμερα;

Ο βαρύτονος Κωστής Μητσάκης και η πιανίστα Κλέλια Τσαπάλογλου μελέτησαν αρχικά στην Αθήνα και μετά στο εξωτερικό, όπου και ειδικεύθηκαν στο λήντ. Από το πρόγραμμά τους παρακολουθήσαμε μόνον το πρώτο μέρος: εφτά αγγλικές κοντσούτες του Χάυντν και έξι τραγούδια (έργο 48) του Μπετόβεν. Ό,τι ακούσαμε προδίδουν, αναμφισβήτητα, μελέτη και γνώση του ύφους του τόσο ευαίσθητου είδους του λήντ. Όπου μας βρίσκουν αντίθετους είναι η υπερβολή στις αντιθέσεις της δυναμικής· ιδιαίτερα στο τραγούδι, που κατά τη γνώμη μας είναι αυτό που παρασύρει και το πιάνο.

Υ.Γ. S.O.S. από τις φωτογραφίες. Το Βρετανικό Συμβούλιο κατάφερε να διαφυλάξει έως σήμερα ένα χαρακτήρα· το δικό του χαρακτήρα. Δεν είναι κρίμα να τον χάσουμε τώρα; (31.1.85).